

بازخوانی تاثیر تعیین کننده‌های اجتماعی (SDH) بر اصل عدالت از منظر اخلاق پزشکیداود نظام الاسلامی^{۱*}، پونه سالاری^۲

۱- دانشجوی دکترای اخلاق پزشکی مرکز تحقیقات اخلاق پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران

۲- استادیار مرکز تحقیقات اخلاق پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران

عدالت از اصول بنیادین چهارگانه‌ی اخلاق پزشکی بلکه مادر و به تعبیری رهبر ارکستر سایر اصول شامل اتونومی، سود رسانی و زیان نرساندن است. ورود نظریه پردازان و فعالان حوزه اخلاق پزشکی به بحث عدالت در سلامت و بالاخص عوامل اجتماعی تعیین کننده سلامت (SDH) نظیر امید به زندگی، محیط زندگی، تغذیه، تحصیلات، طبقه اجتماعی، درآمد و شغل یک ضرورت است زیرا در سال‌های اخیر در رویکرد غالب آثار مرتبط با اخلاق پزشکی بحث عدالت در سلامت بالاخص با رویکرد عوامل اجتماعی تعیین کننده سلامت (SDH) مغفول مانده و اگر بحثی هم به میان آمده بیش تر تخصیص منابع نادر پزشکی مانند تخت‌های ویژه و اهداء عضو مد نظر بوده است. ریشه‌ی بسیاری از مشکلات بخش سلامت عوامل اجتماعی تعیین کننده‌ی سلامت است که دارای ماهیتی اخلاقی هستند.

عدالت در مفهوم امروزی خود متضمن مدیریت تاثیرعوامل اجتماعی تعیین کننده سلامت (SDH) به نفع تمام افراد جامعه است. در جامعه، درمان تک تک بیماران فارغ از تاثیر عوامل اجتماعی تعیین کننده سلامت (SDH) مانند خالی کردن استخر با کاسه است در حالی که از سوی دیگر پیوسته ظرفیت آن پر می‌شود. سازمان جهانی بهداشت در سال ۲۰۰۵، ذیل سرفصل عدالت در سلامت، کمیسیون عوامل اجتماعی تعیین کننده سلامت را تشکیل داده است. جمهوری اسلامی ایران به‌عنوان کشور همکار سازمان جهانی بهداشت در زمینه‌ی عوامل اجتماعی تعیین کننده سلامت (SDH) باهدف کاهش بی عدالتی‌های سلامت برگزیده شده است. هدف اولیه‌ی پایش عدالت در سلامت هدایت صحیح سیاست‌های موثر بر عدالت در سلامت در مسیر پیش فرض خود و هدف نهایی نشان دار کردن گلوگاه‌های نابرابری و ارزیابی بی عدالتی حاصل از این نابرابری‌ها و تاثیر آن‌ها بر سیستم سلامت است.

واژگان کلیدی: اخلاق پزشکی، عدالت، سلامت، SDH

* Email: nezamoleslami@yahoo.com